

Raadsvoorstel

Datum raadsverg.: woensdag 14 december 2022

Agendapunt:

Zaak - documentnummer: Z20/030600-D - 144382

Datum B&W-verg.: dinsdag 1 november 2022

Portefeuillehouder(s): H.E.J.M. Meuwissen

Onderwerp

Transitievisie Warmte Echt-Susteren, Uitvoeringsprogramma 2022-2030

Samenvatting

De gemeente heeft op 8 februari 2022 de Transitievisie Warmte Echt-Susteren 2022-2030 vastgesteld.

Deze is gericht op 20% aardgasreductie in 2030 (ten opzichte van 2021).

Deze visie is uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma voor de periode 2022-2030. Hierin zijn programma's en projecten beschreven die gericht zijn op het behalen van de doelen in 2030.

Voorstel

De Transitievisie Warmte, Uitvoeringsprogramma 2022-2030 vast te stellen.

Inleiding

Aardgas was lange tijd een betrouwbare en goedkope brandstof voor het verwarmen van gebouwen, maar de verbranding veroorzaakt CO₂ uitstoot en broeikasproblemen. De Rijksoverheid wil (in navolging van het klimaatakkoord van Parijs) overstappen van aardgas naar duurzame energie (Nationaal Klimaatakkoord). Het afbouwen van de gaswinning in Groningen, de afhankelijkheid van de gasimport uit het buitenland (geopolitieke spanningen) en de stijgende energieprijzen (energiearmoede) vergroten de urgentie om het gebruik van aardgas voor het verwarmen van gebouwen af te bouwen naar aardgasvrij in 2050.

De gemeente heeft in februari 2019 de Energievisie Echt-Susteren en in februari 2022 de Transitievisie Warmte Echt-Susteren 2022-2030 vastgesteld. De lange termijn doelstelling is om uiterlijk in 2050 alle gebouwen aardgasvrij te hebben en daarvoor de plannen klaar te hebben in 2040. Voor de middellange termijn ligt de focus op 20% aardgasreductie in 2030 in de gebouwde omgeving. In de Transitievisie Warmte is opgenomen dat een aardgasreductie van 20% in 2030 in Echt-Susteren zal worden ingevuld door een combinatie van energiebesparing, isolatie en (hybride) warmtepompen. De gemeente wil tot ten minste 2030 niemand verplichten om van het aardgas af te gaan en zet daarom vooral in op bewustwording, communicatie en participatie, zodat iedereen in eigen tempo en op natuurlijke momenten de juiste betaalbare stappen kan zetten in de richting van of naar een volledig aardgasvrij gebouw. Daarbij wordt opgemerkt dat de Rijksoverheid een hybride warmtepomp verplicht stelt vanaf 2026, op het moment dat de CV ketel wordt vervangen.

Om concrete stappen te kunnen zetten, rekening houdend met voorgaande uitgangspunten, is het belangrijk om de Transitievisie Warmte te vertalen naar een concreet uitvoeringsprogramma tot 2030. Gelet op de brede impact van de warmtetransitie op de samenleving, wordt dit uitvoeringsprogramma ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Inhoudelijke toelichting

De warmtetransitie is een complexe en omvangrijke operatie met een regierol voor de gemeente. Dat wil zeggen dat onder regie van de gemeente beweging moet komen in de transitie binnen een complex samenspel van:

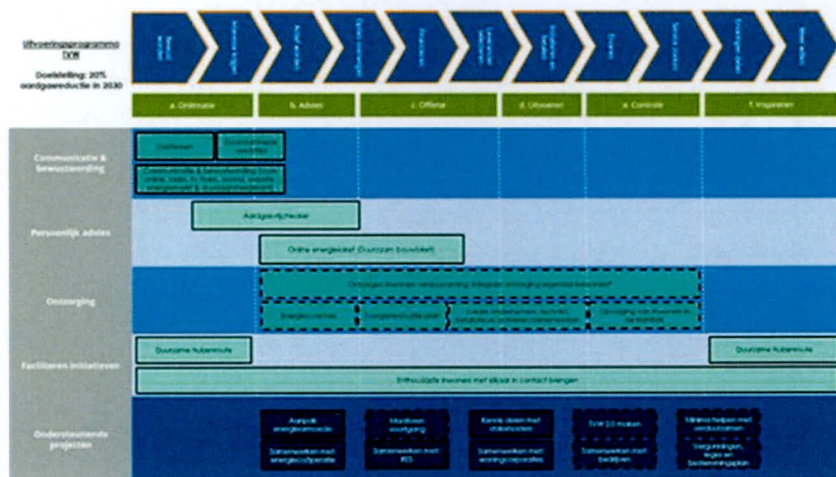
1. technisch-economische (on)mogelijkheden en belangen (bijvoorbeeld personeelstekorten, materiaaltekorten, capaciteitsprobleem op het elektriciteitsnet) en
2. sociaal-maatschappelijke belangen (bijvoorbeeld energiearmoede).

De gemeente staat daar niet alleen voor. Sterker nog, de gemeente kan dit niet alleen oppakken. Er zijn verschillende stakeholders (inwoners en andere gebouw eigenaren, woningcorporaties, netbeheerder, energiecoöperatie) nodig om de warmtetransitie tot een succes te maken. Het uitvoeringsprogramma is dan ook tot stand gekomen op basis van een vijftal informatieavonden (waarin bij inwoners is opgehaald waaraan behoefte is) en meerdere stakeholdersbijeenkomsten (woningcorporaties, netbeheerder en de energiecoöperatie). Tijdens deze bijeenkomsten is de 'klantreis' gebruikt als leidraad om invulling te geven aan het uitvoeringsprogramma. Het idee van de klantreis, die gemiddeld 1,5 jaar duurt, is dat inwoners verschillende stappen doorlopen (oriëntatie, advies, offerte, uitvoeren, controle, anderen inspireren) bij de verduurzaming van hun woning.

De gemeente Echt-Susteren geeft hieraan invulling met een uitvoeringsprogramma 2022-2030 dat uit vijf programmalijnen bestaat:

1. communicatie & bewustwording;
2. persoonlijk advies;
3. ontzorging;
4. faciliteren initiatieven;
5. overige projecten.

Gezamenlijk gaan deze programmalijnen invulling geven aan een aardgasreductie van tenminste 20% in 2030. De projecten uit de eerste vier programmalijnen zijn projecten die inwoners gedurende één of enkele stappen in de klantreis ondersteunen. Gezamenlijk zorgen zij ervoor dat inwoners voor informatie en ondersteuning, naargelang behoefte, terecht kunnen bij de gemeente. De vijfde programmalijn zijn ondersteunende projecten. Voor een overzicht van de programmalijnen met de bijbehorende projecten wordt verwezen naar tabel 4.1 en bijlage I van het uitvoeringsprogramma. De samenhang tussen de programmalijnen, projecten en de klantreis is weergegeven in bijlage II van het uitvoeringsprogramma (zie ook onderstaand figuur).

Hoewel alle projecten een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de uit de Transitievisie Warmte afkomstige ambitie, zijn er twee duidelijke hoofdthema's:

- a. ontzorgingsprogramma en
- b. monitoren voortgang.

Ad a. Ontzorgingsprogramma

Tijdens de inwonersbijeenkomsten kwam vaak naar voren dat de inwoner wel wil verduurzamen, maar vaak niet weet hoe en daardoor blijft steken in de klantreis. De gemeente wil hierop inspelen door een ontzorgingsprogramma op te zetten dat erop gericht is dat de eigenaar-bewoners zoveel mogelijk ontzorgd worden in de totale klantreis van verduurzaming. Door het financieringselement in het aanbod mee te nemen, moet het ook helpen bij het tegengaan van energiearmoede. Het ontzorgingstraject voor inwoners kan - afhankelijk van de precieze invulling - om een serieuze investering vragen, afhankelijk van de rol van de gemeente. Uit een variantenstudie zal moeten blijken hoe hoog de investeringskosten zullen zijn. Hiervoor zal een separaat voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Opgemerkt wordt dat de Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg ook een ontzorgingsprogramma voorbereid dat is gericht op het isoleren van label E, F, en G woningen. De gemeente Echt-Susteren neemt hier ook aan deel.

Beide ontzorgingsprogramma's worden naast elkaar uitgewerkt en waar er koppelingen gemaakt worden zal dit niet nagelaten worden.

Ad b. Monitoring voortgang

Het monitoren van de voortgang wordt een belangrijk project. De ontwikkelingen binnen de warmtetransitie gaan snel. Het monitoringsproject moet zorgen voor goede anticipatie op de alsmaar veranderende context en bijsturen wanneer projecten niet meer passen bij de behoeften van inwoners, de actuele inzichten en/of wet- en regelgeving en de fase van de transitie. Denk hierbij aan de toenemende energiearmoede als gevolg van de wisselvallige gasprijzen, de verplichting om vanaf 2026 een kapotte cv-ketel tenminste door een hybride warmtepomp te vervangen en de tekorten op het gebied van personeel en materiaal. Door niet een programma statisch voor vier jaar vast te leggen, maar ruimte te laten voor bijsturing waar nodig, is de gemeente in staat om beter in te spelen op deze ontwikkelingen. Dat is – naast het sturen op de doelstelling 20% aardgasreductie in 2030 – een belangrijke functie van dit project.

Financiële toelichting

De op 8 februari 2022 vastgestelde Transitievisie Warmte Echt-Susteren heeft als centrale doelstelling het bereiken van een aardgasreductie van 20% in 2030 (basis 2021). Hoewel in het Uitvoeringsprogramma programmalijnen en projecten zijn benoemd met de focus op 2030 is voor de financiering een periode van 4 jaar aangehouden. Gemeenten zijn verplicht iedere vijf jaar een nieuwe Transitievisie Warmte vast te stellen (2026). Dit zal tot gevolg hebben dat het uitvoeringsprogramma ook in 2026/2027 herijkt wordt en de financiering te zijner tijd opnieuw wordt begroot. Dit is realistischer, omdat de technische en maatschappelijke ontwikkelingen snel gaan.

Om het voorliggende uitvoeringsprogramma uit te voeren is de te verwachten investering per project beschreven. Belangrijk is dat de investering in de praktijk anders kan uitvallen. Aan deze onzekerheid is invulling gegeven met een onder- en bovengrens voor budget. Voor een deel hangt het af van de intensiteit van de uitvoering van elk project. Voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma is een minimaal budget van € 102.500 en een maximaal budget van € 385.000 opgenomen. Er zijn voldoende middelen beschikbaar in het duurzaamheidsbudget om uitvoering te geven aan de maximale variant (€ 385.000).

Hierbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat het opzetten van een totaal ontzorgingsprogramma voor de inwoners voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving wel qua opgave is benoemd in het uitvoeringsprogramma, maar dat hier geen budget voor is opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Gelet op de fase waarin we ons bevinden (marktverkenning) is dat nog niet mogelijk.

Doel is om een aantal varianten voor uitvoering, investering en risico's met een separaat voorstel ter besluitvorming voor te leggen aan college en raad.

Juridische toelichting

Het Uitvoeringsprogramma Transitievisie Warmte zal meegenomen worden in de uitvoering van de nieuwe Omgevingswet.

Duurzaamheid / Cittaslow

Het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving is bij uitstek een thema dat past binnen het gedachtengoed van Cittaslow.

Risico's

De gemeente is regisseur van de warmtetransitie, maar is voor het behalen van de doelen uit de Transitievisie Warmte deels afhankelijk van andere stakeholders (inwoners en gebouweigenaren, woningcorporaties, netbeheerder, energiecoöperatie). Daarnaast zijn er meerdere factoren die van invloed kunnen zijn op het behalen van de doelen zoals energiearmoede, tekort aan arbeidskrachten en materiaal, netwerkschaarste, rijksmiddelen en subsidies.

Burgerparticipatie

Het uitvoeringsprogramma is dan ook tot stand gekomen op basis van een vijftal inwonersavonden en meerdere stakeholdersbijeenkomsten met de woningcorporaties, netbeheerder en de energiecoöperatie. Tijdens alle bijeenkomsten is opgehaald waar de behoeftes liggen.

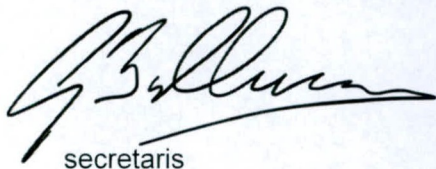
Bijgevoegde stukken

- Raadsbesluit
- Transitievisie Warmte, Uitvoeringsprogramma 2022-2030

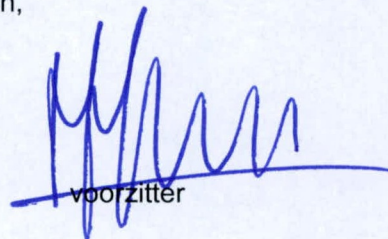
Ter inzage liggende stukken

Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Echt-Susteren,

secretaris

voorzitter